

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Vår saksbehandler
Jeanette Gabriellsson

Telefon
22055419

Vår dato
23.11.2009

Deres dato
22.07.2009

Vår referanse (oppgis ved svar)
2009/8334-13 SEN A40

Deres referanse
200903642

Høringsuttalelse fra Akershus fylkeskommune - NOU 2009:18 Rett til læring - Innstilling fra utvalget for bedre læring for barn, unge og voksne med særskilte behov

Det vises til høringsbrev av 22.07.2009 fra Kunnskapsdepartementet vedrørende NOU 2009:18 *Rett til læring*, innstilling fra utvalget for bedre læring for barn, unge og voksne med særskilte behov.

Oversender høringsuttalelse fra Akershus fylkeskommune, jf. vedtak i Hovedutvalget for utdanning og kompetanse 17.11.2009.

Det vises videre til fylkesrådmannens vurderinger og anbefalinger i saksfremlegg *Høring – NOU 2009:18 Rett til læring – Høringsuttalelse fra Akershus fylkeskommune* datert 02.11.2009, jf. vedlegg.

Hovedutvalget for utdanning og kompetanse har i møte 17. november 2009 fattet følgende vedtak vedrørende høringsuttalelse fra Akershus fylkeskommune, jf. saksprotokoll, sak 46/09, 17.11.2009:
”**Vedtak:**

- 1. Akershus fylkeskommune viser til fylkesrådmannens generelle betraktninger rundt utredningen NOU 2009:18 Rett til læring.*
- 2. Akershus fylkeskommune støtter ikke forslaget om at det skal innføres en plikt for barnehage- og skoleeier til kontinuerlig og systematisk oppfølging av barns og elevers utvikling, læring og læringsmiljø (jf. forslag 1. kapittel 13 i utredningen), på bakgrunn av at det allerede eksisterer regler om oppfølging, kartlegging m.v. Det vises i denne sammenheng blant annet til de nye forskriftsbestemmelsene om individuell vurdering som regulerer skoleeiers ansvar for at elevens, lærerens og lærekandidatens rett til vurdering blir oppfylt. For eksempel skal underveisvurdering brukes som et verktøy i læreprosessen, som grunnlag for tilpasset opplæring og bidra til at eleven, læreren eller lærekandidaten øker sin kompetanse i faget, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-2. Videre presiseres lærerens plikt til å vurdere om eleven har tilfredsstillende utbytte av opplæringen i forskriften, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-11 og opplæringsloven §§ 5-1 og 5-4. Det vises for øvrig til fylkesrådmannens vurderinger av forslaget.*
- 3. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at det utvikles en ressursbank med varierte verktøy som en støtte for barnehager og skoler i oppfølgingen av barn og elever, (jf. forslag 2. kapittel 13 i utredningen). Dette bør også omfatte læringer og lærekandidater, se fylkesrådmannens vurderinger.*

4. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at kommunen får plikt til å sikre språkkartlegging av barn omkring fylte tre, fire og fem år. For tospråklige barn må begge språk kartlegges, (jf. forslag 3. kapittel 13 i utredningen). Det vises til fylkesrådmannens vurderinger.
5. Akershus fylkeskommune er positiv til et forslag om å finne hensiktsmessige verktøy/metoder for å sikre gode overganger mellom barnehage og skole, mellom ulike skoleslag, og mellom skole og lærebedrift, (jf. forslag 4. kapittel 13 i utredningen). Dette må imidlertid utredes nærmere, det vises til fylkesrådmannens vurderinger og anbefalinger.
6. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at det gjennomføres foreldresamtaler minimum to ganger per år også i barnehagen, (jf. forslag 5. kapittel 13 i utredningen).
7. Akershus fylkeskommune støtter ikke forslaget om at retten til spesialundervisning i opplæringsloven § 5-1 erstattes av en rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen, (jf. forslag 7. kapittel 14 i utredningen). Det vises til fylkesrådmannens vurderinger og anbefalinger.
8. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at når tiltak som er satt inn for å bedre læringsutbyttet ikke har hatt ønsket effekt, må barnehage/skole og PP-tjeneste samhandle om den videre tilretteleggingen, (jf. forslag 8. kapittel 14 i utredningen).
9. Akershus fylkeskommune er enig i at den som har ansvaret for gjennomføringen av spesialundervisningen, må ha relevant kompetanse til å møte de utfordringene som ligger til grunn for tilretteleggingen, eksempelvis spesialpedagogisk kompetanse (jf. forslag 9. kapittel 14 i utredningen).
10. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at vedtak om ekstra tilrettelegging i opplæringen (spesialundervisning) kan fattes uten sakkyndig vurdering slik det forutsettes i dagens § 5-3 i opplæringsloven, men basert på barnehagens og skolens egen saksforberedelse, gjort i samarbeid med PP-tjenesten, (jf. forslag 11. kapittel 14 i utredningen). Videre støtter fylkeskommunens forslag om at det skal utarbeides sakkyndig vurdering dersom; det er sannsynlig at det må gjøres avvik fra læreplanen, skolen ikke har den nødvendige kompetanse, foresatte og barnehagen/skolen krever det, tilretteleggingen vil kunne forutsette større organisatoriske endringer, (jf. forslag 12. kapittel 14 i utredningen). Det vises til fylkesrådmannens vurdering.
11. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at det utvikles differensierte læreplaner i fellesfagene for yrkesforberedende utdanningsprogrammer, som kan imøtekomme elever på yrkesfaglige utdanningsprogrammer bedre enn i dag (jf. forslag 16. kapittel 15 i utredningen). Det vises dog til de forbehold som går frem av fylkesrådmannens vurderinger av forslaget.
12. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at barnehage- og skoleeiere forsterker rutinen for overganger og samarbeid mellom barnehage, skoler og lærebedrifter, (jf. forslag 17. kapittel 15 i utredningen), men det tas forbehold vedrørende innføring av "Læringsboka" med henvisning til drøftingen under det aktuelle forslaget.
13. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at fylkeskommunene skal videreutvikle og gjøre opplæringstilbud med avvik fra læreplanen tilgjengelig for elever som ved overgang fra grunnskole til videregående opplæring ikke har forutsetninger for studie- eller yrkeskompetanse, (jf. forslag 18. kapittel 15 i utredningen). Det vises for øvrig til fylkesrådmannens vurderinger vedrørende lærerkandidatordningen og praksisbrev.
14. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at fylkeskommunene oppfordres til å bruke insentivordninger for å tilrettelegge for at lærebedrifter kan ta i mot lærlinger med behov for særskilt oppfølging, (jf. forslag 19. kapittel 15 i utredningen). Det vises til fylkesrådmannens vurderinger og forbehold til forslaget.
15. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at alle elever i yrkesfaglige utdanningsprogrammer får tilbud om et 2+2-løp uavhengig av om de får læreplass eller ikke, (jf. forslag 20. kapittel 15 i utredningen). Det tas dog forbehold i tråd med hva som går frem av fylkesrådmannens vurderinger av forslaget.

16. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at PP-tjenesten skal være tettere på barnehager og skoler, og videreutvikle kompetanse på læringsmiljø, problematferd og sammensatte læreverser, (jf. forslag 23. kapittel 16 i utredningen).
17. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at det tas inn en bestemmelse om PP-tjenesten i barnehageloven, (jf. forslag 24. kapittel 16 i utredningen).
18. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om en mer sentral oppfølging av utviklingen av PP-tjenesten, men at dette ikke skal organiseres som et utviklingssenter under Utdanningsdirektoratet, men heller gå inn som en naturlig del av direktoratets oppgaver, (jf. forslag 25. kapittel 16 i utredningen). Det vises til fylkesrådmannens vurderinger av forslaget.
19. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at det etableres et kompetanseutviklingsprogram for PP-tjenesten, (jf. forslag 26. kapittel 16 i utredningen). Det vises til fylkesrådmannens vurderinger vedrørende forslaget.
20. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at Statped organiseres i fire samorganiserte og samlokaliserte spesialpedagogiske regionsentre, (jf. forslag 27. kapittel 16 i utredningen).
21. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at sentrene/avdelingene for sammensatte læreverser avvikles i sin nåværende form, (jf. forslag 30. kapittel 16 i utredningen).
22. Akershus fylkeskommune støtter ikke forslaget om at Lillegården kompetansesenter med nåværende økonomiske ressursramme tas ut av Statpeds portefølje og legges under Utdanningsdirektoratet som et nasjonalt senter for læringsmiljø og problematferd, (jf. forslag 34. kapittel 16 i utredningen). Det vises til fylkesrådmannens vurderinger.
23. Akershus fylkeskommune støtter ikke forslaget om at bestemmelser om individuell plan hjemles i barnehageloven og opplæringsloven, (jf. forslag 36. kapittel 17 i utredningen). Det vises til fylkesrådmannens vurderinger.
24. Akershus fylkeskommune støtter ikke forslaget om at dagens særlovers bestemmelser om individuell plan harmoniseres i de aktuelle lovverkene, (jf. forslag 37. kapittel 17 i utredningen). Det vises til fylkesrådmannens vurderinger.
25. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at det foretas en tydelig grenseoppgang av ansvar mellom spesialisttjenesten innenfor opplæringssektoren (spesialpedagogiske regionsentre) og spesialisthelsetjenestene (barne- og ungdomsklinikkene) og deres oppgaver overfor kommunene, (jf. forslag 41. kapittel 17 i utredningen).
26. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at spesialisttjenesten innenfor opplæringssektoren (spesialpedagogiske regionsentre) og spesialisthelsetjenestene (barne- og ungdomsklinikkene) inngår samarbeidsavtaler, (jf. forslag 42. kapittel 17 i utredningen).
27. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at PP-tjenesten får selvstendig henvisningsrett til barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP) og barnehabiliteringstjenesten (HABU), (jf. forslag 43. kapittel 17 i utredningen). Det foreslås at PP-tjenesten i tråd med dette også får selvstendig henvisningsrett til voksenpsykiatriske polikliniker (VOP), det vises til fylkesrådmannens vurderinger.
28. Akershus fylkeskommune er enig i viktigheten av et godt samarbeid og informasjonflyt mellom PP-tjenesten og Oppfølgingstjenesten for å kunne sikre en hensiktsmessig oppfølging av ungdom som Oppfølgingstjenesten får/har ansvar for å følge opp. Samtidig er det viktig at det ikke skjer en sammenblanding av ansvarsområder og rollefordeling mellom PP-tjenesten, Oppfølgingstjenesten og andre aktuelle aktører, (jf. forslag 44. kapittel 17 i utredningen). Det vises til fylkesrådmannens vurderinger av forslaget.
29. Akershus fylkeskommune støtter ikke forslaget om at det iverksettes tiltak for at barn under barnevernets omsorg/i barnevernets tiltak får oppfylt sine rettigheter etter barnehageloven og opplæringsloven, (jf. forslag 46. kapittel 17 i utredningen). Dersom det skal foreslås tiltak på dette feltet, nok en gang, må eventuelle behov for dette utredes nærmere. Det vises til fylkesrådmannens vurderinger.

30. Akershus fylkeskommune mener at mange av forslagene til kompetansehevingstiltak er viktige, (jf. forslagene i kapittel 18 "Økt kompetanse på alle nivåer" i utredningen). Samtidig vil fylkeskommunen peke på at utredningen i for liten grad vektlegger lærerens behov for kompetanse, støtte og veiledning. Det vises til fylkesrådmannens vurderinger.
31. Akershus fylkeskommune mener at økonomiske og administrative konsekvenser av utvalgets forslag er lite omtalt i utredningen. Generelt må de økonomiske og administrative konsekvensene utredes bedre før de av utvalget foreslåtte tiltak eventuelt vedtas."

Med vennlig hilsen

Alf Skaset
fylkesdirektør

Hilde Karin Kløvfjell
ass. fylkesdirektør

Vedlegg: Saksfremlegg *Høring – NOU 2009:18 Rett til læring – Høringsuttalelse fra Akershus fylkeskommune*, 02.11.2009, ref nr 2009/8334-5

Dato: 02.11.2009
Arkivref: 2009/8334-5

Saksnr	Utvalg	Møtedato
	Yrkesopplæringsnemnda	09.11.2009
	Hovedutvalg for utdanning og kompetanse	17.11.2009

Høring - NOU 2009:18 Rett til læring - Høringsuttalelse fra Akershus fylkeskommune

Innstilling

- 1. Akershus fylkeskommune viser til fylkesrådmannens generelle betraktninger rundt utredningen NOU 2009:18 Rett til læring.*
- 2. Akershus fylkeskommune støtter ikke forslaget om at det skal innføres en plikt for barnehage- og skoleeier til kontinuerlig og systematisk oppfølging av barns og elevers utvikling, læring og læringsmiljø (jf. forslag 1. kapittel 13 i utredningen), på bakgrunn av at det allerede eksisterer regler om oppfølging, kartlegging m.v. Det vises i denne sammenheng blant annet til de nye forskriftsbestemmelsene om individuell vurdering som regulerer skoleeiers ansvar for at elevens, lærlingens og lærekandidatens rett til vurdering blir oppfylt. For eksempel skal undervisvurdering brukes som et verktøy i læreprosessen, som grunnlag for tilpasset opplæring og bidra til at eleven, lærlingen eller lærekandidaten øker sin kompetanse i faget, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-2. Videre presiseres lærerens plikt til å vurdere om eleven har tilfredsstillende utbytte av opplæringen i forskriften, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-11 og opplæringsloven §§ 5-1 og 5-4. Det vises for øvrig til fylkesrådmannens vurderinger av forslaget.*
- 3. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at det utvikles en ressursbank med varierte verktøy som en støtte for barnehager og skoler i oppfølgingen av barn og elever, (jf. forslag 2. kapittel 13 i utredningen). Dette bør også omfatte lærlinger og lærekandidater, se fylkesrådmannens vurderinger.*
- 4. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at kommunen får plikt til å sikre språkkartlegging av barn omkring fylte tre, fire og fem år. For tospråklige barn må begge språk kartlegges, (jf. forslag 3. kapittel 13 i utredningen). Det vises til fylkesrådmannens vurderinger.*
- 5. Akershus fylkeskommune er positiv til et forslag om å finne hensiktsmessige verktøy/metoder for å sikre gode overganger mellom barnehage og skole, mellom ulike skoleslag, og mellom skole og lærebedrift, (jf. forslag 4. kapittel 13 i utredningen). Dette må imidlertid utredes nærmere, det vises til fylkesrådmannens vurderinger og anbefalinger.*
- 6. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at det gjennomføres foreldresamtaler minimum to ganger per år også i barnehagen, (jf. forslag 5. kapittel 13 i utredningen).*
- 7. Akershus fylkeskommune støtter ikke forslaget om at retten til spesialundervisning i opplæringsloven § 5-1 erstattes av en rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen, (jf.*

- forslag 7. kapittel 14 i utredningen). Det vises til fylkesrådmannens vurderinger og anbefalinger.
8. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at når tiltak som er satt inn for å bedre læringsutbyttet ikke har hatt ønsket effekt, må barnehage/skole og PP-tjeneste samhandle om den videre tilretteleggingen, (jf. forslag 8. kapittel 14 i utredningen).
 9. Akershus fylkeskommune er enig i at den som har ansvaret for gjennomføringen av spesialundervisningen, må ha relevant kompetanse til å møte de utfordringene som ligger til grunn for tilretteleggingen, eksempelvis spesialpedagogisk kompetanse (jf. forslag 9. kapittel 14 i utredningen).
 10. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at vedtak om ekstra tilrettelegging i opplæringen (spesialundervisning) kan fattes uten sakkyndig vurdering slik det forutsettes i dagens § 5-3 i opplæringsloven, men basert på barnehagens og skolens egen saksforberedelse, gjort i samarbeid med PP-tjenesten, (jf. forslag 11. kapittel 14 i utredningen). Videre støtter fylkeskommunens forslaget om at det skal utarbeides sakkyndig vurdering dersom; det er sannsynlig at det må gjøres avvik fra læreplanen, skolen ikke har den nødvendige kompetanse, foresatte og barnehagen/skolen krever det, tilretteleggingen vil kunne forutsette større organisatoriske endringer, (jf. forslag 12. kapittel 14 i utredningen). Det vises til fylkesrådmannens vurdering.
 11. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at det utvikles differensierte læreplaner i fellesfagene for yrkesforberedende utdanningsprogrammer, som kan imøtekomme elever på yrkesfaglige utdanningsprogrammer bedre enn i dag (jf. forslag 16. kapittel 15 i utredningen). Det vises dog til de forbehold som går frem av fylkesrådmannens vurderinger av forslaget.
 12. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at barnehage- og skoleeiere forsterker rutineene for overganger og samarbeid mellom barnehage, skoler og lærebedrifter, (jf. forslag 17. kapittel 15 i utredningen), men det tas forbehold vedrørende innføring av "Læringsboka" med henvisning til drøftingen under det aktuelle forslaget.
 13. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at fylkeskommunene skal videreutvikle og gjøre opplæringstilbud med avvik fra læreplanen tilgjengelig for elever som ved overgang fra grunnskole til videregående opplæring ikke har forutsetninger for studie- eller yrkeskompetanse, (jf. forslag 18. kapittel 15 i utredningen). Det vises for øvrig til fylkesrådmannens vurderinger vedrørende lærerkandidatordningen og praksisbrev.
 14. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at fylkeskommunene oppfordres til å bruke insentivordninger for å tilrettelegge for at lærebedrifter kan ta i mot lærlinger med behov for særskilt oppfølging, (jf. forslag 19. kapittel 15 i utredningen). Det vises til fylkesrådmannens vurderinger og forbehold til forslaget.
 15. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at alle elever i yrkesfaglige utdanningsprogrammer får tilbud om et 2+2-løp uavhengig av om de får læreplass eller ikke, (jf. forslag 20. kapittel 15 i utredningen). Det tas dog forbehold i tråd med hva som går frem av fylkesrådmannens vurderinger av forslaget.
 16. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at PP-tjenesten skal være tettere på barnehager og skoler, og videreutvikle kompetanse på læringsmiljø, problematferd og sammensatte læreavanser, (jf. forslag 23. kapittel 16 i utredningen).
 17. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at det tas inn en bestemmelse om PP-tjenesten i barnehageloven, (jf. forslag 24. kapittel 16 i utredningen).
 18. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om en mer sentral oppfølging av utviklingen av PP-tjenesten, men at dette ikke skal organiseres som et utviklingssenter under Utdanningsdirektoratet, men heller gå inn som en naturlig del av direktoratets oppgaver, (jf. forslag 25. kapittel 16 i utredningen). Det vises til fylkesrådmannens vurderinger av forslaget.

19. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at det etableres et kompetanseutviklingsprogram for PP-tjenesten, (jf. forslag 26. kapittel 16 i utredningen). Det vises til fylkesrådmannens vurderinger vedrørende forslaget.
20. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at Statped organiseres i fire samorganiserte og samlokaliserte spesialpedagogiske regionsentre, (jf. forslag 27. kapittel 16 i utredningen).
21. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at sentrene/avdelingene for sammensatte lærevansker avvikles i sin nåværende form, (jf. forslag 30. kapittel 16 i utredningen).
22. Akershus fylkeskommune støtter ikke forslaget om at Lillegården kompetansesenter med nåværende økonomiske ressursramme tas ut av Statpeds portefølje og legges under Utdanningsdirektoratet som et nasjonalt senter for læringsmiljø og problematferd, (jf. forslag 34. kapittel 16 i utredningen). Det vises til fylkesrådmannens vurderinger.
23. Akershus fylkeskommune støtter ikke forslaget om at bestemmelser om individuell plan hjemles i barnehageloven og opplæringsloven, (jf. forslag 36. kapittel 17 i utredningen). Det vises til fylkesrådmannens vurderinger.
24. Akershus fylkeskommune støtter ikke forslaget om at dagens særlovers bestemmelser om individuell plan harmoniseres i de aktuelle lovverkene, (jf. forslag 37. kapittel 17 i utredningen). Det vises til fylkesrådmannens vurderinger.
25. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at det foretas en tydelig grenseoppgang av ansvar mellom spesialisttjenesten innenfor opplæringssektoren (spesialpedagogiske regionsentre) og spesialisthelsetjenestene (barne- og ungdomsklinikkene) og deres oppgaver overfor kommunene, (jf. forslag 41. kapittel 17 i utredningen).
26. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at spesialisttjenesten innenfor opplæringssektoren (spesialpedagogiske regionsentre) og spesialisthelsetjenestene (barne- og ungdomsklinikkene) inngår samarbeidsavtaler, (jf. forslag 42. kapittel 17 i utredningen).
27. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at PP-tjenesten får selvstendig henvisningsrett til barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP) og barnehabiliteringstjenesten (HABU), (jf. forslag 43. kapittel 17 i utredningen). Det foreslås at PP-tjenesten i tråd med dette også får selvstendig henvisningsrett til voksenpsykiatriske polikliniker (VOP), det vises til fylkesrådmannens vurderinger.
28. Akershus fylkeskommune er enig i viktigheten av et godt samarbeid og informasjonflyt mellom PP-tjenesten og Oppfølgingstjenesten for å kunne sikre en hensiktsmessig oppfølging av ungdom som Oppfølgingstjenesten får/har ansvar for å følge opp. Samtidig er det viktig at det ikke skjer en sammenblanding av ansvarsområder og rollefordeling mellom PP-tjenesten, Oppfølgingstjenesten og andre aktuelle aktører, (jf. forslag 44. kapittel 17 i utredningen). Det vises til fylkesrådmannens vurderinger av forslaget.
29. Akershus fylkeskommune støtter ikke forslaget om at det iverksettes tiltak for at barn under barnevernets omsorg/i barnevernets tiltak får oppfylt sine rettigheter etter barnehageloven og opplæringsloven, (jf. forslag 46. kapittel 17 i utredningen). Dersom det skal foreslås tiltak på dette feltet, nok en gang, må eventuelle behov for dette utredes nærmere. Det vises til fylkesrådmannens vurderinger.
30. Akershus fylkeskommune mener at mange av forslagene til kompetansehevingstiltak er viktige, (jf. forslagene i kapittel 18 "Økt kompetanse på alle nivåer" i utredningen). Samtidig vil fylkeskommunen peke på at utredningen i for liten grad vektlegger lærerens behov for kompetanse, støtte og veiledning. Det vises til fylkesrådmannens vurderinger.
31. Akershus fylkeskommune mener at økonomiske og administrative konsekvenser av utvalgets forslag er lite omtalt i utredningen. Generelt må de økonomiske og administrative konsekvensene utredes bedre før de av utvalget foreslåtte tiltak eventuelt vedtas.

Saksredegjørelse

Bakgrunn

Utvalget for bedre læring for barn, unge og voksne med særskilte behov (*Midtlyngutvalget*) ble oppnevnt i Kongelig resolusjon 29. juni 2007, og la frem sin innstilling NOU 2009:18 *Rett til læring* 2. juli 2009.

Utvalget har hatt et omfattende mandat. Utvalget har lagt fram 60 forslag til forbedringer av opplæringstilbudet for målgruppen. Disse omfatter forslag til endringer i innhold, tilrettelegging og organisering av opplæringstilbudene og opplæringsretten, organisering av støttesystemet, samarbeid mellom aktører og utdanningsnivå og til styrking av kompetansen på ulike opplæringsnivå og for aktuelle yrkesgrupper.

Kunnskapsdepartementet har sendt NOU 2009:18 *Rett til læring* på høring og invitert høringsinstansene til å uttale seg om alle forslagene, for å få best mulig grunnlag for videre arbeid og beslutninger på feltet. Høringsfrist til departementet er 27. november 2009.

Fylkesdirektøren for opplæring og tjenester har sendt NOU 2009:18 til fylkeskommunens videregående skoler og grunnskoler, PPT/OT-kontor, Fagopplæringen samt servicesentrene for voksenopplæring for uttalelse.

Midtlyngutvalgets innstilling NOU 2009:18 *Rett til læring*, faktablad om utredningen m.v. finner man på departementets nettsider:

- NOU 2009:18 *Rett til læring*:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/nouer/2009/nou-2009-18.html?id=570566>

- Faktablad om utredningen:

<http://www.regjeringen.no/upload/KD/Vedlegg/NOU/Faktablad.pdf>

- Utvalgets pressemelding:

<http://www.regjeringen.no/upload/KD/Vedlegg/Utvalg,%20styrer%20og%20rad/Pressemelding.pdf>

Premisser og problemstillinger

Mandat for Midtlyngutvalget

Utvalget, som har hatt 16 medlemmer, ble i mandatet bedt blant annet om:

- å bygge på de overordnede prinsipper om retten til tilpasset og likeverdig opplæring
- gjennomgå arbeidsoppgaver og arbeidsdeling mellom det statlige spesialpedagogiske støttesystemet og PP-tjenesten
- utarbeide et oppdatert kunnskapsgrunnlag om feltet, samt
- gi konkrete forslag til bedre organisering og effektiv ressursbruk for en helhetlig tiltakskjede for barn, unge og voksne med behov for spesialpedagogisk hjelp

Mandatet i dets helhet finner man på departementets nettsider:

http://www.regjeringen.no/upload/KD/Vedlegg/Utvalg,%20styrer%20og%20rad/Mandatet_utvalg_spesielle_behov.pdf

Midtlyngutvalgets vurderinger og forslag

I del III i utredningen gjør utvalget rede for sine vurderinger og forslag. Der oppsummerer utvalget blant annet hovedutfordringer og hovedstrategier (jf. side 152-153 i utredningen).

Utvalget viser til fire hovedutfordringer knyttet til barnehagers og skolers evne til å gi gode tilbud til alle barn og unge:

- tendensen til ensretting og mangel på hensyn til mangfoldet blant dem som får opplæring,
- ulike oppfatninger av regelverket,
- mangel på samordning og samarbeidskompetanse, og
- forhold knyttet til den spesialpedagogiske innsatsen.

Disse utfordringene oppsummerer utvalget i tre hovedpoenger:

- Øker kvaliteten på opplæringen, øker også utbyttet.
- Regelverkets intensjoner må i større grad etterleves.
- Riktig kompetanse må finnes på riktig nivå.

Med utgangspunkt i disse hovedpoengene skisserer utvalget seks strategier ift. møtet med utfordringene i norsk skole:

- tidlig innsats og forebygging (se kapittel 13 i utredningen)
- rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen (se kapittel 14 i utredningen)
- tilpassede og fleksible opplæringsløp (se kapittel 15 i utredningen)
- PP-tjenesten og Statped tettere på (se kapittel 16 i utredningen)
- helhet krever tverrfaglig og tverretatlig samarbeid (se kapittel 17 i utredningen)
- økt kompetanse på alle nivå (se kapittel 18 i utredningen)

Utvalget skriver videre (s.153) ”Knyttet til de seks strategiene er en rekke virkemidler: kompetansetiltak og kulturbygging, faglige normer og rutiner, juridiske bestemmelser gjennom lov og forskrift, organisatoriske tiltak, samt økonomiske insentiver eller omfordeling av ressurser. Gjennom forslagene mener utvalget å ha tydeliggjort en oppfølgingsprosess overfor det enkelte barn og elev, den brede viften av tiltak som kan settes inn, samt en kompetansestyrking overfor personalet som må til for at dette skal lykkes.”

Høringsuttalelser fra virksomhetene i Akershus fylkeskommune

Fylkesdirektøren for opplæring og tjenester har sendt høringsforslaget til fylkeskommunens videregående skoler, grunnskoler, PPT/OT-kontor, Fagopplæringen og servicesentrene for voksenopplæring for uttalelse.

Det er mottatt 7 høringsuttalelser pr. 02.11.2009 (fra Jessheim videregående skole, Strømmen videregående skole, Kjelle videregående skole, Solberg skole, PPT/OT-kontoret Asker og Bærum, PPT/OT-kontoret Follo, PPT/OT-kontoret Romerike).

Fylkesrådmannen vurderinger og anbefalinger

De ulike forslagene vil kommenteres nærmere nedenfor, men før det vil fylkesrådmannen komme med noen generelle betraktninger rundt utredningen.

Fylkesrådmannen mener utvalget har oppsummert hovedutfordringen godt i de tre hovedpoengene. Videre kommer utvalget med mange gode forslag som fylkesrådmannen stiller seg positiv til. Blant annet er det positivt at utvalget legger vekt på tverrfaglig og tverretatlig samarbeid. Dette er en avgjørende faktor for å lykkes med de oppgavene som kommunene og fylkeskommunene har ansvar for. Videre er det positivt at utvalget legger vekt på å styrke PP-tjenestens kompetanse for i enda større grad å kunne være en støtte og veileder for barnehager

og skoler. Fylkesrådmannen mener også det er viktig at man ser på hvordan man kan sikre gode overganger for barn og unge fra barnehage til skole og mellom skoleslagene, men at dette ikke er godt nok utredet i utvalgets innstilling. Under strategien tilpassede og fleksible opplæringsløp presenterer utvalget noen positive forslag, men også her savner fylkesrådmannen en nærmere drøfting og utredning. Dessverre bærer utredningen preg av at det er så mange forslag, der flere av de foreslåtte tiltakene dessuten er for lite konkrete, at det gjør det vanskelig å få en oversikt samt å se hva utvalget mener er de viktigste utfordringene i tiden fremover. Videre er det mange særmerknader som viser at utredningen ikke peker i samme retning og gjør det vanskelig å kommentere. Dessuten synes det som om en del av forslagene allerede dekkes av endringer i lov og forskrift gjort i senere år samt hva som allerede praktiseres i skolene. Fylkesrådmannen savner en nærmere drøfting og konkrete tiltak inn mot tilpasset opplæring og grensetrekking opp mot spesialundervisning, drøfting av viktigheten av god klasseledelse, heving av generell pedagogisk (herunder spesialpedagogisk) kompetanse, nærmere drøfting rundt gode systemer for identifisering, kartlegging og oppfølging av elever som kan stå i fare for ikke å få et tilfredsstillende utbytte av undervisningen. Fylkesrådmannen mener at man nå ikke bør satse på å endre allerede gode innarbeidede begreper og rutiner, men heller satse på kompetanse og utvikling slik at de rammer (regelverk, sentrale føringer m.v.) som allerede foreligger kan videreutvikles og fylles med god praksis.

Nedenfor følger utvalgets 60 forslag fordelt under de seks strategierne. Fylkesrådmannens vurderinger og anbefaling følger etter utvalgets forslag i *kursiv*. Ikke alle forslag vil bli kommentert.

I. Tidlig innsats og forebygging (kapittel 13 i utredningen)

1. Barnehage- og skoleeier får plikt til kontinuerlig og systematisk oppfølging av barns og elevers utvikling, læring og læringsmiljø.

Fylkesrådmannens vurdering og anbefaling:

Fylkesrådmannen viser til at det allerede eksisterer regler om oppfølging, kartlegging m.v. Det vises i denne sammenheng blant annet til de nye forskriftsbestemmelsene (som trådte i kraft 1. august 2009) om individuell vurdering som blant annet regulerer skoleeiers ansvar for at elevens, lærlingens og lærekandidatens rett til vurdering blir oppfylt. Formålet med for eksempel underveisvurdering er at den skal brukes som et verktøy i læreprosessen, som grunnlag for tilpasset opplæring og bidra til at eleven, lærlingen eller lærekandidaten øker sin kompetanse i faget. Videre er formålet med vurdering i orden og i atferd å bidra i sosialiseringprosessen til eleven, og skape et godt psykososialt miljø og gi informasjon om elevens orden og atferd, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-2. I forskrift til opplæringsloven § 3-11 (om underveisvurdering) presiseres lærerens plikt til å vurdere om eleven har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, jf. opplæringsloven §§ 5-1 og 5-4. Her vil mye arbeid gjøres fremover i kommuner og fylkeskommuner for å sikre en god vurderingspraksis. Fylkesrådmannen mener derfor at det ved dette tidspunkt ikke er behov for ytterligere regulering på dette området. Det er viktigere at man nå følger opp og videreutvikler praksisen på dette området, innenfor allerede eksisterende regelverk.

Fylkesrådmannen anbefaler at Akershus fylkeskommune ikke støtter forslaget med henvisning til allerede eksisterende regelverk.

2. Det utvikles en ressursbank med varierte verktøy som en støtte for barnehager og skoler i oppfølgingen av barn og elever.

Fylkesrådmannens vurdering og anbefaling:

Fylkesrådmannen er positiv til forslaget, men gjør oppmerksom på at det også bør omfatte lærlinger og lærekandidater. Ved utvikling av en ressursbank med varierte verktøy er det viktig

at man samtidig sikrer kompetanseheving for bruk av slike verktøy.

Fylkesrådmannen anbefaler at Akershus fylkeskommune støtter forslaget med presisering om at det også bør omfatte lærlinger og lærekandidater.

3. Kommunen får plikt til å sikre språkkartlegging av barn omkring fylte tre, fire og fem år. For tospråklige barn må begge språk kartlegges.

Fylkesrådmannens vurdering og anbefaling:

Fylkesrådmannen støtter forslaget om å gi kommunen plikt til å sikre språkkartlegging av barn i førskolealder. Spesielt for tospråklige barn av minoritetsspråklige foreldre vil dette sikre et best mulig utgangspunkt for nødvendig språklig kompetanse i norsk. Dette er den viktigste faktoren for en vellykket integrering i det norske samfunnet gjennom utdanning og arbeidslivsdeltakelse. Forskning viser at det på dette alderstrinnet også er svært gunstig at også foreldres språk parallelt utvikles hos barnet, fordi språkene gjensidig støtter hverandre i barnets identitetsutvikling.

Fylkesrådmannen anbefaler at Akershus fylkeskommune støtter forslaget.

4. *Læringsboka* innføres som felles verktøy for tidlig innsats og oppfølging. Boka følger barnets og elevens utvikling, læring og læringsmiljø gjennom barnehage, grunnskole og videregående opplæring.

Fylkesrådmannens vurdering og anbefaling:

I utgangspunktet er fylkesrådmannen enig i viktigheten av å sikre gode overganger mellom barnehage og grunnskole, mellom skoler/skoleslagene dvs. mellom trinnene i grunnskolen og mellom grunnskole og videregående skole, samt mellom skole og lærebedrift. Derfor er det viktig at man ser på hvilke verktøy og arbeidsmetoder som kan være hensiktsmessige for å sikre gode overganger og at nødvendig informasjon om en elev videreføres, slik at mottagende skole/trinn/lærebedrift på best mulig måte kan legge til rette for et godt opplæringstilbud for den enkelte elev. Om dette skal gjøres i form av opprettelse av en "Læringsbok" kan man stille spørsmål ved.

Utvalget har ikke i tilstrekkelig grad utredet konsekvensen for å ta i bruk en "Læringsbok" som skal følge individet gjennom hele barnehage- og skolegangen. Fylkesrådmannen ser det verdifulle i å overføre informasjon ved overganger, men er bekymret med tanke på personvern ved å ha en Læringsbok som følger mennesker "fra vugge til grav". En slik "bok", eller mappe, kan lett komme til å inneholde stigmatiserende informasjon som ikke lenger er aktuelt og anvendbart. Informasjonsoverføring som er nødvendig og relevant ved overganger er hensiktsmessig, men totaloverføring av omfattende informasjon som ikke skal anvendes og som ofte ikke lenger vil ha noen aktualitet, er ikke hensiktsmessig. Man må heller se på rutiner i forbindelse med overganger og nærmere utrede hva som kan være nødvendig informasjon, og hvordan man sikrer denne informasjonsoverføring.

Akershus fylkeskommune har utviklet et identifiserings-, kartleggings- og oppfølgingsverktøy for ungdomstrinnet og videregående skole (IKO-modellen), og ønsker at det skal stimulere til å utvikle og videreutvikle verktøy og metoder for å sikre kartlegging og oppfølging ved overgangene tilpasset lokale, strukturelle, demografiske og andre forhold i eget fylke. For å forhindre frafall/bortvalg i videregående opplæring er det viktig å kunne identifisere og følge opp utsatte elever og å utvikle gode rutiner ved overgangene, ikke bare ved overgangen mellom skoleslagene, men også ved overgangen fra videregående skole til bedriftsopplæring for elever innen yrkesfaglige utdanningsprogram. Ved å utvikle gode verktøy for tidlig identifisering og intervensjon vil man i større grad ha mulighet for å lykkes med å tilpasse og tilrettelegge opplæringen for frafallsutsatt ungdom, inkludert tidlig planlegging av tilpassede opplæringsløp

som for eksempel lære kandidatordningen. Slike verktøy fordrer gode rutiner og tett samarbeid mellom skolene og mellom skoler og lærebedrifter.

Fylkesrådmannen anbefaler at Akershus fylkeskommune er positiv til et forslag om å finne hensiktsmessige verktøy/metoder for å sikre gode overganger og at dette må utredes nærmere.

5. Det gjennomføres foreldresamtaler minimum to ganger per år også i barnehagen.

Fylkesrådmannens vurdering og anbefaling:

Fylkesrådmannen er positiv til forslaget, og anbefaler at Akershus fylkeskommunen støtter forslaget.

6. Dokumentasjons- og rapporteringsarbeid i barnehage og skole begrenses til det som tjener barnets og elevens utvikling, læring og læringsmiljø. Omfanget av dokumentasjons- og rapporteringssystemer må derfor gjennomgås med sikte på å skape mer sammenheng og frigjøre ressurser til lærings- og utviklingsarbeid.

II. Rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen (kapittel 14 i utredningen)

7. Retten til spesialundervisning i opplæringsloven § 5-1 erstattes av en rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen. Denne retten utløses når eleven ikke har et tilfredsstillende læringsutbytte. Tilretteleggingen omfatter det mangfold av tiltak som settes verk i form av personellressurser, materielle ressurser og organisatoriske tiltak.

Fylkesrådmannens vurdering og anbefaling:

Fylkesrådmannen stiller seg undrende til at utvalget vil endre dagens begrep "spesialundervisning" til "rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen". Spesialundervisning er et godt og kjent begrep som bør videreføres. Det tjener ikke den enkeltes rettigheter å erstatte begrepet med "rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen". Det kan synes å være mer nødvendig å klargjøre begrepsinnhold i eksisterende terminologi "tilpasset opplæring" og grensetrekking opp mot "spesialundervisning", heller enn å innføre et nytt begrep. Begrepet "rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen" kan fort sammenblandes med det en forventer at skolene skal gjøre innenfor rammen av tilpasset opplæring. Begrepet "rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen" åpner i tillegg for mange tolkningsmuligheter. Det er et uklart begrep og kan føre til forskjellsbehandling i ulike kommuner/fylkeskommuner og innen ulike skoler. Det kan bidra til å svekke elevenes rettssikkerhet. Fylkesrådmannen mener at formuleringen i opplæringsloven § 5-1 bør beholdes slik det står i dag.

Fylkesrådmannen anbefaler at Akershus fylkeskommune ikke støtter forslaget, med henvisning til fylkesrådmannens vurderinger.

8. Når tiltak som er satt inn for å bedre læringsutbyttet ikke har hatt ønsket effekt, må barnehage/skole og PP-tjeneste samhandle om den videre tilretteleggingen.

Fylkesrådmannens vurdering og anbefaling:

Når tiltak ikke har ønsket effekt er det klokt at barnehage/skole og PP-tjenesten skal samhandle om videre tilrettelegging. Fylkesrådmannen anbefaler derfor at Akershus fylkeskommune støtter forslaget.

9. Den som har ansvaret for gjennomføringen av ekstra tilrettelegging i opplæringen, må ha relevant kompetanse til å møte de utfordringene som ligger til grunn for tilretteleggingen, eksempelvis spesialpedagogisk kompetanse.

Fylkesrådmannens vurdering og anbefaling:

Fylkesrådmannen er enig i det utvalget skriver om viktigheten av relevant kompetanse, og anbefaler derfor at Akershus fylkeskommune støtter forslaget.

10. Individuell opplæringsplan slik denne beskrives i opplæringsloven § 5-5 skal inngå i læringsboka.

Fylkesrådmannens vurdering og anbefaling:

Fylkesrådmannen viser til drøftingen av utvalgets forslag om "Læringsboka", se forslag 4.

11. Vedtak om ekstra tilrettelegging i opplæringen kan fattes uten sakkyndig vurdering slik det forutsettes i dagens § 5-3 i opplæringsloven, men basert på barnehagens og skolens egen saksforberedelse, gjort i samarbeid med PP-tjenesten.

Fylkesrådmannens vurdering og anbefaling:

Utredningens forslag 11. og 12 må ses under ett, og vil derfor bli drøftet under dette punktet. Senest i 2007 fremmet Kunnskapsdepartementet et forslag om at det i visse tilfeller skulle kunne gis spesialundervisning etter enkeltvedtak uten at det forelå sakkyndig vurdering. Akershus fylkeskommune støttet den gangen forslaget da det ville innebære en forenkling av saksbehandlingen og at vedtak om rett til spesialundervisning ville kunne fattes raskere der saken allerede var tilstrekkelig opplyst. Samtidig understreket fylkesrådmannen viktigheten av at skolene innhentet sakkyndig vurdering når saken krevde det. Videre ble det uttalt bekymring om at det var ressurssterke elever og foresatte som i større utstrekning ville fremme krav om sakkyndig vurdering. Fylkesrådmannen pekte derfor på viktigheten av at skolene utarbeidet interne prosedyrer og kvalitetssikringstiltak for å sikre at alle elever med behov for spesialundervisning ble oppdaget samt at det ble utarbeidet gode rutiner for henvisning til PPT for videre utredning når behov for dette forelå. Etter avsluttet høringsrunde i 2007 besluttet departementet om å ikke fremme forslag til lovendring på dette punktet for Stortinget, på bakgrunn av at mange høringsinstanser var kritiske til forslaget.

Nå fremmer utvalget et lignende forslag. Utvalget foreslår imidlertid at PPT skal ha en rolle, også når sakkyndig vurdering ikke skal utarbeides, gjennom at barnehagens/skolens saksforberedelse forslås å gjøres i samarbeid med PPT.

Fylkesrådmannen er også denne gang litt i tvil hvorvidt det bør åpnes for at det i visse, åpenbare situasjoner fattes vedtak om spesialundervisning (eller "ekstra tilrettelegging i opplæringen") uten at det utarbeides en sakkyndig vurdering. Med samme begrunnelse som sist gang dette var på høring mener fylkesrådmannen at det kan være situasjoner da dette er hensiktsmessig.

Det er viktig å huske at utvalget samtidig foreslår at sakkyndigvurdering skal utarbeides dersom; det er sannsynlig at det må gjøres avvik fra læreplanen, skolen ikke har den nødvendige kompetanse, foresatte og barnehagen/skolen krever det, eller tilretteleggingen vil kunne forutsette større organisatoriske endringer, jf. forslag 12.

Fylkesrådmannen er enig i dette. Videre er det viktig å minne om at elevens rettigheter og klagemulighet opprettholdes selv om det ikke er utarbeidet sakkyndig vurdering som grunnlag for vedtak om spesialundervisning (ekstra tilrettelegging i opplæringen).

Fylkesrådmannen anbefaler på bakgrunn av dette at Akershus fylkeskommune støtter utvalgets forslag 11. og 12.

12. Det skal utarbeides sakkyndig vurdering dersom

- det er sannsynlig at det må gjøres avvik fra læreplanen
- skolen ikke har den nødvendige kompetanse

- foresatte og barnehagen/skolen krever det
- tilretteleggingen vil kunne forutsette større organisatoriske endringer

Fylkesrådmannens vurdering og anbefaling:

Se forslag 11.

13. Rett til ekstra tilrettelegging før opplæringspliktig alder hjemles i barnehageloven.

14. En rett til ekstra tilrettelegging på grunnskolens område for voksne. Behovet for en lovfestet rett til ekstra tilrettelegging i videregående opplæring som er organisert særskilt for voksne, utredes.

III. Tilpasset og fleksible opplæringsløp (kapittel 15 i utredningen)

15. Læreplanverket for Kunnskapsløftet gjennomgås med sikte på å gi fagplanene tydelige innholdsmomenter, og sørge for at det blir et helhetlig og konsistent styringsdokument og arbeidsgrunnlag for opplæringen.

16. Det utvikles differensierte læreplaner i fellesfagene for studieforberedende og yrkesforberedende utdanningsprogrammer, som kan imøtekomme elever på yrkesfaglige utdanningsprogrammer bedre enn i dag.

Fylkesrådmannens vurdering og anbefaling:

Fylkesrådmannen er positiv til forslaget om å utvikle differensierte læreplaner i fellesfagene for yrkesforberedende utdanningsprogrammer, som kan imøtekomme elever på yrkesfaglige utdanningsprogrammer bedre enn i dag. Fylkesrådmannen mener imidlertid at differensierte læreplaner ikke må utvikles i stedet for, men i tillegg til å sørge for yrkesretting av fellesfagene. Differensiering av læreplanene i fellesfagene er etter fylkesrådmannens syn en nødvendig, men ikke tilstrekkelig betingelse for å imøtekomme elever på yrkesfaglige utdanningsprogrammer bedre enn nå. Fylkesrådmannen foreslår derfor, i samsvar med hva som anbefales i NOU 2008:18 Fagopplæring for framtida (Karlsenutvalget), at det stilles krav i forskriften til opplæringsloven eller i læreplanene for fag om at opplæringen skal yrkesrettes i de yrkesfaglige utdanningsprogrammene og at det skal fastsettes hva yrkesretting innebærer. Formelle forhold som for eksempel eksamensordninger må støtte opp under muligheten til lokal og yrkesrettet innretning på opplæringen. I videre samsvar med Karlsenutvalgets forslag, bør det også utarbeides forpliktende veiledninger for yrkesretting, det bør utvikles fagdidaktiske kurs i yrkesretting for lærere som underviser i fellesfag i yrkesfaglige utdanningsprogrammer, og det bør være en plikt for disse lærerne å delta i slik etterutdanning. Fylkeskommunene bør etter fylkesrådmannens syn ha plikt til å tilrettelegge for yrkesretting av fellesfagene.

Fylkesrådmannen mener man bør se på hvordan yrkesrettingen av fellesfagene i forsøket med praksisbrevet har fungert, og vurdere om verktøy og metoder som er anvendt her, kan ha overføringsverdi til yrkesretting av opplæringen i fellesfagene innen de yrkesfaglige utdanningsprogrammene generelt.

Fylkesrådmannen anbefaler at Akershus fylkeskommune støtter forslaget, men med forbehold om hva som går frem av fylkesrådmannens vurderinger.

17. Barnehage- og skoleeiere forsterker rutinene for overganger og samarbeid mellom barnehage, skoler og lærebedrifter.

Fylkesrådmannens vurdering og anbefaling:

Fylkesrådmannen støtter forslaget om at barnehage- og skoleeiere forsterker rutinene for overganger og samarbeid mellom barnehage, skoler og lærebedrifter. Det vises for øvrig til drøftingen av utvalgets forslag om "Læringsboka", se forslag 4.

Fylkesrådmannen anbefaler at Akershus fylkeskommune støtter forslaget, men tar forbehold vedrørende innføring av "Læringsboka" med henvisning til drøfting under det aktuelle forslaget.

18. Fylkeskommunene videreutvikler og gjør opplæringstilbud med avvik fra læreplanen tilgjengelig for elever som ved overgang fra grunnskole til videregående opplæring ikke har forutsetninger for studie- eller yrkeskompetanse.

Fylkesrådmannens vurdering og anbefaling:

Fylkesrådmannen er positiv til forslaget om at fylkeskommunene skal videreutvikle og gjøre et opplæringstilbud med avvik fra læreplanen tilgjengelig for elever som ved overgang fra grunnskole til videregående opplæring ikke har forutsetninger for studie- eller yrkeskompetanse. Fylkesrådmannen mener lærekandidatordningen har vært en underutnyttet ordning helt siden den ble lovhjemlet i opplæringsloven i 2000, og ønsker at den skal videreutvikles og formaliseres som en ordning i seg selv, ikke erstattes av praksisbrevordningen, slik denne så langt i forsøksperioden har utviklet seg. Det er behov for et tilbud om kompetanse på lavere nivå enn fag-/svennebrev (grunnkompetanse) for en gruppe elever, som verken vil kunne nyttiggjøre seg praksisbrevet i sin nåværende form eller lærlingeordningen. Det er viktig å ivareta og gjøre yrkesfaglig opplæring, (også) i bedrift, tilgjengelig for elever i behov av individuelt tilpassede, "skreddersydde" opplæringsløp.

Fylkesrådmannen mener det er unødvendig å understreke at elever som starter på opplæringsløp med slike avvik fra læreplanen må gis anledning på et seinere tidspunkt til å fullføre et ordinært løp, da denne muligheten er ivaretatt i lovverket. Imidlertid bør utvalgets understreking av at slike tilbud ikke må forstås som et alternativ til et fullt løp, men som et alternativ til ikke å delta i videregående opplæring, presiseres. Lærekandidatordningen og andre (planlagte) grunnkompetanseløp må for enkelte kunne være et tilstrekkelig mål og ha en verdi i seg selv, ikke kun være et alternativ til å "falle fra". Fylkesrådmannen minner i denne sammenheng om det Markussen sier i blant annet "Reform 94 lever videre – men svikter hver femte ungdom!", en bok som utvalget siterer fra, nemlig at det er en feilaktig grunnforståelse at så godt som alle har mulighet for å oppnå studie- eller yrkeskompetanse, bare man makter å drive god nok differensiert og tilpasset opplæring. Det må formidles til ungdom under opplæring at det finnes et alternativ til full kompetanse for de elevene som ikke har forutsetninger for, eller ønske om, å oppnå fag-/svennebrev eller studiekompetanse. Det må framheves at å velge slike løp er legitimt, og at de kan føre til en fagkompetanse med muligheter for å få jobb innen det faget/yrket man har fått opplæring i som lærekandidat.

Fylkesrådmannen mener lærekandidatordningen i langt større grad enn i dag må forankres som et likeverdig opplæringsløp i skolen, og at ordningen må gjøres bedre kjent både i ungdomsskolen, i videregående skole, blant elever og foresatte og i lærebedriftene. Det må avsettes ressurser, både organisatorisk, pedagogisk og økonomisk for å videreutvikle ordningen slik at den vil kunne benyttes av flere enn det som er tilfellet i dag, og således bli et reelt tilbud for dem som trenger det.

Når det gjelder forsøket med praksisbrevet er fylkesrådmannen mer forbeholden. Man er usikker på i hvilken grad ordningen bør videreutvikles og eventuelt lovhjemles som et opplæringstilbud på linje med lærekandidatordningen. Fylkesrådmannen mener en bør avvente å ta stilling til dette til ordningen er ferdig evaluert. Så langt mener fylkesrådmannen at ordningen med praksisbrevet har utviklet seg i en annen retning enn det som var

arbeidsgruppas anbefalinger i GIVO-rapporten ("Tiltak for bedre gjennomføring i videregående opplæring", rapport utarbeidet av arbeidsgruppe nedsatt av Kunnskapsdepartementet, 30. august 2006. Jf. også kap. om praksisbrevet i NifuSteps "Videregående opplæring for (nesten) alle."), og at fokus har dreid fra grunnkompetanse til full kompetanse for praksisbrevlæringer. Det er mange uavklarte spørsmål og problemstillinger rundt praksisbrevordningen, særlig med hensyn til økonomi og hvordan opplæringsløpet skal skje ut over de to årene med opplæring som gjelder for praksisbrevet. I tillegg er fylkesrådmannen kritisk til at praksisbrevlæringerne må ha opplæring i og bestå fulle planer i de tre fellesfagene som er valgt i forsøket. Ungdom som velger et redusert opplæringsløp for å oppnå yrkeskompetanse har ofte særlige vansker i fellesfagene, og vil kunne slite med å bestå disse. Den yrkesrettingen som gjøres i fellesfagene i de skolene som har opprettet praksisbrevløp, bør imidlertid vurderes nærmere for å se om de har overføringsverdi til ordinære yrkesfaglige opplæringsløp (jfr. utvalgets forslag 16).

Fylkesrådmannen ønsker å understreke at utviklingen av praksisbrevet ikke må svekke utviklingen av lærekandidatordningen eller andre grunnkompetanseløp/løp med reduserte læreplanmål. Det må være rom for å tilpasse og differensiere opplæringen ut fra den enkeltes behov, ønsker og forutsetninger, og da er det nødvendig å kunne tilby flere ordninger som ivaretar alle elever.

Fylkesrådmannen vil i denne sammenheng også vise til forslag til endring i opplæringsloven som Kunnskapsdepartementet har sendt på høring (høringsfrist 11.12.2009). Forslaget er blant annet å endre begrepet "kompetanse på lavere nivå" til "grunnkompetanse" i opplæringsloven.

Fylkesrådmannen anbefaler at Akershus fylkeskommune støtter forslaget om at fylkeskommunene skal videreutvikle og gjøre opplæringstilbud med avvik fra læreplanen tilgjengelig for elever som ved overgang fra grunnskole til videregående opplæring ikke har forutsetninger for studie- eller yrkeskompetanse, samt at det for øvrig vises til fylkesrådmannens vurderinger vedrørende lærerkandidatordningen og praksisbrev.

19. Fylkeskommunen oppfordres til å bruke insentivordninger for å tilrettelegge for at lærebedrifter kan ta i mot lærlinger med behov for særskilt oppfølging.

Fylkesrådmannens vurdering og anbefaling:

Fylkesrådmannen støtter utvalgets forslag der fylkeskommunen oppfordres til å bruke insentivordninger for å tilrettelegge for at lærebedrifter kan ta i mot lærlinger med behov for særskilt oppfølging.

Fylkesrådmannen ønsker i denne sammenheng å understreke at økonomiske insitamenter (ekstra tilskudd) ikke alltid er avgjørende for om elever/søkere med svake karakterer, stryk og/eller høyt fravær fra skolen får læreplass. Mange lærebedrifter er mer opptatt av andre forhold enn økonomien ved inntak av lærlinger. Forutsetningen for å yte økonomisk støtte utover "lærlingtilskuddet" er at førstnevnte ikke anvendes kun som et insitament til å ta inn en lærling med svak skolebakgrunn. Et økonomisk tilskudd i tillegg til det ordinære tilskuddet til lærebedrifter må knyttes til ekstra støtte og oppfølging ut fra lærlingens behov, og lærebedriften må være rede til å påta seg å gi slik ekstra støtte og oppfølging.

Fylkesrådmannen minner i denne sammenheng om at det alt eksisterer en ordning med ekstra tilskudd til lærebedrifter som tar inn lærlinger, lærekandidater og praksisbrevlæringer med særskilte behov og som forvaltes av Utdanningsdirektoratet. I tillegg kan det ytes økonomisk tilskudd til lærebedrifter der det fattes vedtak om spesialundervisning for lærekandidaten (og praksisbrevlæringer). Når det gjelder ekstratilskuddet som forvaltes av Utdanningsdirektoratet, er det en ulempe at det først kan søkes om dette etter at kontrakten er inngått. Fylkesrådmannen

ser derfor at det kan være behov for et økonomisk insitament som stimulerer bedriften til å ta inn lærlinger med svak skolebakgrunn. Fylkesrådmannen ønsker også å minne om at det tidligere har vært ytt slike tilskudd til bedrifter via overføringer fra staten til fylkeskommunene, for å stimulere til inntak av søkere med svak skolebakgrunn.

Fylkesrådmannen ønsker for øvrig å gjøre oppmerksom på at dersom fylkeskommunen betaler lærebedriften et tilskudd tilsvarende kostnadene for den alternative plassen i skole, så vil dette medføre merkostnader for fylkeskommunen. Utgiften til lærebedriften representerer da summen av lærlingtilskuddet og en elevplass i skolen. Når læreplassøkere som ikke lykkes å få lærekontrakt tilbys Vg3 i skole i et yrkesfag innenfor eget utdanningsprogram, sparer fylkeskommunen tilskudd til lærebedrift. Fylkesrådmannen vil likevel presisere at man ser at ungdommer med svak skolebakgrunn i mange tilfeller vil representere større utgifter enn andre elever, og at det må tas høyde for dette om man ønsker at flere skal fullføre videregående opplæring med en eller annen form for planlagt yrkesfaglig kompetanse.

Fylkesrådmannen anbefaler at Akershus fylkeskommune støtter forslaget med en henvisning til fylkesrådmannens vurderinger og forbehold vedrørende forslaget.

20. Alle elever i yrkesfaglige utdanningsprogrammer får tilbud om et 2+2-løp uavhengig av om de får læreplass eller ikke. Dersom eleven ikke får plass i lærebedrift, skal fylkeskommunen utvikle et tilbud med to års varighet på linje med opplæring i bedrift, eksempelvis gjennom en elevbedrift.

Fylkesrådmannens vurdering og anbefaling:

Fylkesrådmannen støtter forslaget om at alle elever i yrkesfaglige utdanningsprogrammer får tilbud om et 2+2-løp uavhengig av om de får læreplass eller ikke. Fylkesrådmannen støtter også forslaget om at fylkeskommunen skal utvikle et tilbud med to års varighet på linje med opplæring i bedrift, dersom eleven ikke får plass i lærebedrift. Imidlertid støttes ikke forslaget om å legge føringer på at dette gjøres gjennom en elevbedrift, da det kan gripe inn i skolens metodefrihet.

Like viktig som lengden er innholdet i og kvaliteten på tilbudet. Det er etter fylkeskommunens syn ikke gitt at tilbudet automatisk blir kvalitativt bedre (kun) ved å forlenge det fra ett til to år. Opplæring i bedriftsdelen i skole vil uansett ikke kunne tilsvare opplæring i bedrift, og en læreplass er generelt å anse som det beste opplæringstilbudet og derfor å foretrekke. Det er viktig at fylkeskommunens tilbud i størst mulig grad representerer en opplæring som tilsvarende hva ungdommen ville fått som lærling/lærekandidat i bedrift. Dette setter krav til både utstyr, lærekrefter, organisering og lokaliteter. Akershus fylkeskommune foreslår at slike toårige tilbud knyttes til bedrift der det er mulig, og at man søker å benytte seg av de bedrifter skolen har kontakt med gjennom eksempelvis utplassering av elever i prosjekt til fordypning (PTF). Det bør også forsøkes å formidle elevene til læreplass i løpet av det toårige tilbudet, for eksempel det andre året. Tilknytning til en bedrift i løpet av det første året kan bidra til å gjøre dette mulig. Dersom det lykkes å formidle elever til lærebedrift etter det første året av Vg3-tilbudet, bør det ytes basistilskudd 1, selv om elevene har brukt opp opplæringsretten sin. Dette for å gjøre det lettere for denne ungdomsgruppa å få læreplass. I slike tilfeller bør en i tillegg, ved behov, vurdere å bruke andre økonomiske insitamenter som beskrevet under pkt. 19.

Akershus fylkeskommune oppfordrer også til å se nærmere på muligheten for samarbeid mellom fylkeskommunen og NAV, og at dette ses i sammenheng med forslagene i kap. 17 Helhet krever tverrfaglig og tverretatlig samarbeid. Det eksisterer i dag tilstrekkelig dokumentasjon på at en stor andel av ungdom som ikke får fullført sin videregående opplæring, risikerer arbeidsledighet og trygd. Ikke minst gjelder dette de ungdommene innen yrkesfaglig opplæring som ikke greier å skaffe seg læreplass. Det foreslås at man ser budsjettene i sammenheng og at NAV bringes inn

på et tidligere tidspunkt, det vil si før ungdom går over i arbeidsledighet og seinere trygd. Midler fra NAV bør kunne anvendes i enda større grad enn i dag til å formidle ungdom over i lærebedrift, eventuelt etter en periode med arbeidspraksis. I et større, samfunnsmessig perspektiv vil det være regningsvarende å jobbe profylaktisk, det vil si investere penger for å hjelpe denne ungdommen til å fullføre opplæringsløpet framfor å måtte yte arbeidsledighetspenger og trygd på et seinere tidspunkt. Verdien av slike tiltak for det enkelte individ er i tillegg selvsagt stor, og kan vanskelig måles økonomisk. Det bør etableres samarbeidsrutiner og -avtaler mellom NAV og fylkeskommunen på dette feltet. Praksisen ved hvert NAV-kontor i fylket og fylkene imellom må være ensartet, slik at ungdommer sikres et likt tilbud uavhengig av bosted.

Fylkesrådmannen anbefaler at Akershus fylkeskommune støtter forslaget men med forbehold om hva som går frem av fylkesrådmannens vurderinger.

21. Partene i arbeidslivet vurderer gjeldende regulering av funksjonstilleggene mellom yrkes- og utdanningsrådgivere og sosialpedagogiske rådgivere.

22. Rådgivningstjenestens sosialpedagogiske funksjon evalueres og at oppgavene vurderes i sammenheng med PP-tjenestens og Oppfølgingstjenestens oppgaver.

IV. PP-tjenesten og Statped – tettere på (kapittel 16 i utredningen)

23. PP-tjenestens skal være tettere på barnehager og skoler, og videreutvikle kompetanse på læringsmiljø, problematferd og sammensatte lærevansker.

Fylkesrådmannens vurdering og anbefaling:

Fylkesrådmannen mener det er positivt at utvalget legger vekt på å styrke PP-tjenestens kompetanse for i enda større grad å kunne være en støtte og veileder for barnehager og skoler, og anbefaler at Akershus fylkeskommune støtter forslaget.

24. Det tas inn en bestemmelse om PP-tjenesten i barnehageloven.

Fylkesrådmannens vurdering og anbefaling:

Fylkesrådmannen mener det er naturlig at bestemmelsene om PP-tjenesten tas inn i barnehageloven, og anbefaler at Akershus fylkeskommune støtter forslaget.

25. Det etableres et nasjonalt utviklingssenter for PP-tjenesten, underlagt Utdanningsdirektoratet, med faglig tilknytning til et universitet eller høyskole. Sentret gis en økonomisk ramme på ca. 6 fagårsverk – 8 mill. kr.

Fylkesrådmannens vurdering og anbefaling:

Fylkesrådmannen er positiv til at utvalget ønsker å ansvarliggjøre staten ved Utdanningsdirektoratet når det gjelder hvordan PP-tjenesten yter sine tjenester og ivaretar sine oppgaver. Fylkesrådmannen stiller seg imidlertid undrende til at utvalget foreslår at det opprettes et nasjonalt utviklingssenter lagt under Utdanningsdirektoratet. Organisering av et slikt utviklingssenter lagt under direktoratet kan innebære en sammenblanding av direktoratets og UH-sektorens roller. Ansvar for å følge opp utviklingen og utarbeide retningslinjer og veiledning for PP-tjenesten bør gå inn som en naturlig del av Utdanningsdirektoratets oppgaver og legges direkte under av direktoratets ordinære avdelinger, gjerne styrket med flere stillinger.

Fylkesrådmannen anbefaler at Akershus fylkeskommune støtter forslaget om en mer sentral oppfølging av utviklingen av PP-tjenesten, men at dette ikke skal organiseres som et utviklingssenter under Utdanningsdirektoratet, men heller gå inn som en naturlig del av direktoratets oppgaver.

26. Det etableres et femårig kompetanseutviklingsprogram for PP-tjenesten og tjenestens samarbeidspartnere med en økonomisk ramme på ca. 50 mill. kr. pr. år.

Fylkesrådmannens vurdering og anbefaling:

Fylkesrådmannen er positivt til at det etableres et kompetanseutviklingsprogram for PP-tjenesten. Det bør videre vurderes å sette formelle krav til utdanning for arbeid i PP-tjenesten. Videre bør det satses på økt kompetanse/opplæring for lærerne når det gjelder differensiering, tilrettelegging og ulike pedagogiske teknikker og metoder.

Fylkesrådmannen anbefaler at Akershus fylkeskommune støtter forslaget med en henvisning til fylkesrådmannens vurderinger vedrørende forslaget.

27. Statped organiseres i fire samorganiserte og samlokaliserte spesialpedagogiske regionsentre (Sørøst, Vest, Midt og Nord), sammenfallende med helseforetakenes regionsstruktur.

Regionsentrene lovfestes.

Fylkesrådmannens vurdering og anbefaling:

Fylkesrådmannen er positiv til forslaget og mener det er fornuftig å organisere Statped i fire regionale senter. Statped Vest har allerede gjort noe lignende.

Fylkesmannen anbefaler at Akershus fylkeskommune støtter forslaget.

28. De midler som frigjøres i form av reduserte fellesutgifter og redusert husleie ved samorganisering og samlokalisering av sentrene, avsettes midlertidig som omstillingsmidler slik at de nye regionsentrene kan utvikle sin nye rolle.

29. Regionsentrenes oppgaveportefølje skal innbefatte spisskompetanse på fagområdene syn, hørsel, språk/tale/kommunikasjon, ervervet hjerneskade og omfattende og sammensatte lærevansker.

30. Sentrene/avdelingene for sammensatte lærevansker avvikles i sin nåværende form. 30 av 145 årsverk overføres til de regionale spesialpedagogiske sentrene for å ivareta behovet for kompetanse innenfor områder med lav forekomst knyttet til omfattende og sammensatte lærevansker.

Fylkesrådmannens vurdering og anbefaling:

Fylkesrådmannen mener det kan være hensiktsmessig å utvikle Statped knyttet til lavfrekvente grupper og la kommunene ta ansvaret for de mer høyfrekvente. Av dette følger at det er logisk å legge ned sentrene for sammensatte lærevansker.

Fylkesrådmannen anbefaler at Akershus fylkeskommune støtter forslaget.

31. Med bakgrunn i reduserte behov avvikles etter hvert de statlige hørselsskolene på grunnskolenivå.

32. Skoledriften ved Briskeby skole og kompetansesenter og Andebu kompetanse-og skolesenter søkes godkjent i privatskoleloven da behovet synes å være stabilt.

33. SEAD (Samisk spesialpedagogisk støtte) med nåværende ressursramme tas ut av Statped's portefølje og legges under Utdanningsdirektoratet som et nasjonalt senter for samisk spesialpedagogisk støtte. Sentret knyttes faglig til Sámi allaskuvla (Samisk høyskole). Ressursrammen økes ut over dagens nivå med ca. 4 fagårsverk – 3 mill. kr.

34. Lillegården kompetansesenter med nåværende økonomiske ressursramme tas ut av Statped's portefølje og legges under Utdanningsdirektoratet som et nasjonalt senter for læringsmiljø og

problematferd. Senteret knyttes faglig til et universitet eller en høyskole. Utvalget er delt på om hvorvidt plasseringen gjøres varig eller for en prosjektperiode på fem år hvorefter man vurderer videre tilknytning.

Fylkesrådmannens vurdering og anbefaling:

Fylkesrådmannen støtter ikke forslaget og mener at Lillegården ikke bør tas ut av Statped. De bør være en del av Statpedsystemet slik de er i dag. Det å opprette et Nasjonalt senter med tilknytning til et universitet eller en høyskole blir uklart når det gjelder rolle og ansvar. Det vil neppe fylle det behovet for veiledning som kommunene/fylkeskommunene har. Lillegården bør være et kompetansesenter under regionsenter Sørøst (jf. utvalgets forslag 27. om å organisere Statped i fire regionsenter).

Fylkesrådmannen anbefaler at Akershus fylkeskommune ikke støtter forslaget.

35. Etter at de foreslåtte tidsbegrensede tiltakene er avsluttet, brukes de frigjorte midlene til å styrke PP-tjenesten i kommuner og fylkeskommuner. Partene avtaler nærmere hvordan dette skal skje.

V. Helhet krever tverrfaglig og tverretattlig samarbeid (kapittel 17 i utredningen)

36. Bestemmelser om individuell plan hjemles i barnehageloven og opplæringsloven.

Fylkesrådmannens vurdering og anbefaling:

Fylkesrådmannen mener at individuell plan (IP) fortsatt skal være hjemlet i helselovgivningen, men at det kan vurderes om kommunenes/fylkeskommunenes medansvar i utarbeidningen bør tydeliggjøres. Den individuelle planen er en livstidsplan og skal omfatte mange flere områder i livet enn opplæring. Dette er et verktøy utarbeidet fra helse og der bør det også forankres. Dagens ordning bør videreføres slik at IP er knyttet til menneskers behov for helhetlige tjenester fra kommunene over tid. Ansvar bør som i dag ligge på kommunalt nivå, da det er kommunen som har ansvar for flertallet av de tjenester som trengs.

Fylkesrådmannen anbefaler at Akershus fylkeskommune ikke støtter forslaget.

37. Dagens særlovers bestemmelser om individuell plan harmoniseres i de aktuelle lovverkene.

Fylkesrådmannens vurdering og anbefaling:

Se vurdering og anbefaling under forslag 36. Fylkesrådmannen anbefaler at Akershus fylkeskommune ikke støtter forslaget.

38. Opplæringsområdet i individuell plan for voksne presiseres.

39. Det oppfordres til mer aktiv bruk av informert samtykke.

40. Det innføres rett til én tjenesteyter (personlig koordinator) ved behov for langvarige og koordinerte tjenester.

41. Det foretas en tydelig grenseoppgang av ansvar mellom spesialisttjenesten innenfor opplæringssektoren (spesialpedagogiske regionsentre) og spesialisthelsetjenestene (barne- og ungdomsklinikkene) og deres oppgaver overfor kommunene.

Fylkesrådmannens vurdering og anbefaling:

Fylkesrådmannen anbefaler at Akershus fylkeskommune støtter forslaget.

42. Spesialisttjenesten innenfor opplæringssektoren (spesialpedagogiske regionsentre) og spesialisthelsetjenestene (barne- og ungdomsklinikkene) inngår samarbeidsavtaler.

Fylkesrådmannens vurdering og anbefaling:

Fylkesrådmannen anbefaler at Akershus fylkeskommune støtter forslaget.

43. PP-tjenesten får selvstendig henvisningsrett til barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP) og barnehabiliteringstjenesten (HABU).

Fylkesrådmannens vurdering og anbefaling:

Fylkesrådmannen legger her til grunn høringsuttalelsene fra de tre PPT/OT-kontorene i Akershus fylkeskommune, som mener at det vil kunne bidra til å gi ungdom et bedre og raskere tilbud dersom PP-tjenesten fikk selvstendig henvisningsrett til BUP og HABU. Det bør videre vurderes å gjelde for henvisning til VOP (voksenpsykiatriske poliklinikker) da ungdom over 18 år i videregående opplæring hører inn under dette systemet. Dagens ordning er lite tjenlig og tungvint.

Fylkesrådmannen anbefaler at Akershus fylkeskommune støtter forslaget.

44. Det legges til rette for økt samarbeid mellom PP-tjenesten og Oppfølgingstjenesten.

Fylkesrådmannens vurdering og anbefaling:

Utvalget ønsker å legge til rette for økt samarbeid mellom PP-tjenesten og Oppfølgingstjenesten. Lovgitt oppdrag for PP-tjenesten og Oppfølgingstjenesten er ulikt og bør fortsatt være det. Det foreligger et behov for samarbeid/informasjonsflyt da Oppfølgingstjenesten får ansvar for ungdom som slutter på skolen og PP-tjenesten sitter med mye informasjon om skolegang m.v. Her er det viktig at man ikke blander sammen ansvarsområder eller rollefordeling. Ansvar for de ulike tjenestene er klart avgrenset i dagens lovgivning, og bør ikke endres.

Det synes som om utvalget blander sammen hvem som har ansvar for de ulike oppgavene. Utvalget skriver blant annet "Utvalget vil peke på at det er ønskelig at oppfølgingstjenesten har nærhet til elevene og i større grad kan arbeide forebyggende" (jf avsnitt 17.3.3 i utredningen). Fylkesrådmannen er uenig i dette fordi dagens lovgivning pålegger Oppfølgingstjenesten oppgaver med oppfølging av ungdom som ikke går på skole. Oppgaven er klar og samtidig omfattende. Oppfølgingstjenesten bør ikke arbeide forebyggende med elever. Ansvar for dette har andre.

En hovedutfordring for Oppfølgingstjenesten er at endel ungdom ikke har skole og jobb-kompetanse. Tiltak for disse er derfor vanskelig å iverksette, hvis det ikke gis mulighet for en opptreningsarena, som har som målsetting å bygge tilstrekkelig kompetanse. En mulig løsning er at tiltak finansieres via NAV og at Oppfølgingstjenesten, som etter loven har hovedansvar for koordinering mht ungdom, drifter disse tilbudene. Målsetting for denne opptreningen bør være å bygge kompetanse til å gå ut i arbeid eller skole. NAVs økonomiske ansvar bør avklares.

Fylkesrådmannen anbefaler at Akershus fylkeskommune er enig i viktigheten av et godt samarbeid og informasjonflyt mellom PP-tjenesten og Oppfølgingstjenesten for å kunne sikre en hensiktsmessig oppfølging av ungdom som Oppfølgingstjenesten får/har ansvar for å følge opp. Samtidig er det viktig at det ikke skjer en sammenblanding av ansvarsområder og rollefordeling mellom PP-tjenesten, Oppfølgingstjenesten og andre aktuelle aktører.

45. Kommunene, fylkeskommune og NAV inngår forpliktende samarbeidsavtaler for å sikre at ungdom er i arbeid eller utdanning.

46. Det iverksettes tiltak for at barn under barnevernets omsorg/i barnevernets tiltak får oppfylt sine rettigheter etter barnehageloven og opplæringsloven.

Fylkesrådmannens vurdering og anbefaling:

Fylkesrådmannen vil påpeke at utvalget ikke synes å ha gått grundig inn i det kompliserte feltet rundt opplæring av barn og unge i institusjon (jf. opplæringsloven §§ kap 13-2 og 13-3a). Utvalget foreslår at det "iverksettes tiltak" på dette området og i utredningen slår utvalget fast at ansvarsdelingen er uhensiktsmessig. For øvrig nevnes ingen andre tiltak. Fylkesrådmannen synes utvalget trekker sin konklusjon på tynt grunnlag. Hvis det enda en gang skal gjøres endringer på dette feltet, må det være etter en langt grundigere gjennomgang.

Fylkesrådmannen anbefaler at Akershus fylkeskommune ikke støtter forslaget. Dersom det skal foreslås tiltak på dette feltet, nok en gang, må eventuelle behov for dette utredes nærmere.

47. Det må klargjøres hvem som har ansvar for tilbud etter skoletid for de som har behov for det etter 7. trinn.

VI. Økt kompetanse på alle nivåer (kapittel 18 i utredningen)

Fylkesrådmannens vurdering og anbefaling:

Fylkesrådmannen ønsker under strategien om "Økt kompetanse på alle nivåer" å komme med en samlet vurdering. Fylkesrådmannen mener at mange av forslagene til kompetansehevingstiltak er viktige. Samtidig vil fylkesrådmannen peke på at utredningen i for liten grad vektlegger lærerens behov for kompetanse, støtte og veiledning. Fylkesrådmannen er enig i at lærerutdanningen bør styrkes blant annet knyttet til spesialpedagogiske emner, (jf. forslag 48). Den bør imidlertid også ha et styrket allmennpedagogisk fokus med vekt på blant annet læringssyn m.v.

Ett av forslagene i utredningen går ut på at grunnutdanningen og etter- og videreutdanningen for lærere samordnes innenfor rammene av GNIST. Kompetanse knyttet til elever med særskilte behov bør også legges inn i denne satsingen for helhet og sammenheng innenfor rekruttering og kompetanseutvikling.

Fylkesrådmannen må også få lov til å understreke at Akershus fylkeskommune som skoleeier, gjennom drifts- og investeringsbudsjetter og egen kompetansestrategi, har hatt og fortsatt har et godt grep om kompetanseutviklingen for sine lærere, også når det gjelder "kompetanse på alle nivåer" og dens ulike aspekter, som samarbeidskompetanse, som eksplisitt framheves i utredningen. Viktige rammefaktorer her er god bestillerkompetanse og samarbeid og dialog på tvers og mellom de ulike forvaltningsnivåene. Akershus fylkeskommune deltar også aktivt i og utarbeider samarbeidsmodeller og partnerskap i samarbeid med kompetansetilbydere og lokalt næringsliv. Det vesentlige for ivaretagelse av godt skoleeierskap er at skoleeier opprettholder en substansiell rolle innenfor Kunnskapsløftet/reformen og ikke blir en byråkratisk forvalter innenfor et ensidig statlig definert kompetanseregime.

48. Den allmenne kvalifiseringen i relevante grunnutdanninger følges nært opp og styrkes ut fra behovet for kompetanse knyttet til ekstra tilrettelegging i opplæringen, herunder spesialpedagogiske emner.

49. Ordningene for etter- og videreutdanningstilbud blir styrket, både når det gjelder allmenn kvalifisering og kvalifisering i forhold til barn og elever med behov for ekstra tilrettelegging

50. Grunn-, etter- og videreutdanning for lærere samordnes innenfor rammene av GNIST.

51. Barne- og ungdomsarbeidere får hevet sin kompetanse på læringsmiljø og vanlige læringsutfordringer hos barn, slik at de kan bidra til en inkluderende barnehage og skole.

52. Samspeilet mellom kartlegging, evaluering og tiltak styrkes som kompetansefelt i lærerutdanningene.

53. Profesjonsorienteringen i de disiplinorienterte masterutdanningene blir styrket når det gjelder praktisk-pedagogisk orientering, krav til praksis i studiene og rådgivning ved starten av yrkeskarrieren.

54. Dagens utdanningstilbud til rådgivere i grunnopplæringen gjennomgås og vurderes med utgangspunkt i kompetansebehovene i rådgivningstjenesten.
55. Det etableres et etter- og videreutdanningstilbud for sosialpedagogiske rådgivere.
56. Det etableres et femårig kompetanseutviklingsprogram for barnehager og skoler som skal bidra til utviklingsarbeid, veiledning og kompetanseheving knyttet til vanlige lærevansker hos barn og unge. Programmet gis en økonomisk ramme på ca. 19 mill. kr. per år.
57. Det inngås forpliktende samarbeidsavtaler mellom de spesialpedagogiske regionsentrene og universitets- og høyskolesektoren.
58. De nasjonale sentrene under Utdanningsdirektoratet gis et tydelig ansvar for å bidra til utvikling innenfor ekstra tilrettelegging på sine områder.
59. Forskingen knyttet til barn, unge og voksne med behov for ekstra tilrettelegging i opplæringen styrkes. Det er behov for å heve kvaliteten på denne forskning, slik at kunnskapsgrunnlaget for politikkutforming og praksis styrkes. Dette bør skje innenfor *Utdanning 2020*.
60. Samarbeids- og koordineringskompetanse og kunnskap om andre yrkesgrupper det er aktuelt å samarbeide med sikres bedre i pedagogiske og helse- og sosialfaglige yrkesutdanninger.

VII. Økonomiske konsekvenser

Fylkesrådmannens vurdering og anbefaling:

Økonomiske og administrative konsekvenser er lite omtalt av utvalget. Fylkesrådmannen mener for eksempel at innføring av en 2 + 2 ordning innen yrkesfagene, vil kunne medføre ekstrakostnader. Dette gjelder også insentivordninger overfor lærebedriftene, jf. fylkesrådmannens vurdering under forslag 19. Generelt må de økonomiske og administrative konsekvensene utredes bedre før de av utvalget foreslåtte tiltak eventuelt vedtas.

Oslo, 04.11.2009

Harald Horne
fylkesrådmann

Saksbehandler: Jeanette Gabrielsson

Utrykte vedlegg:

Lenker til Midtlyngutvalgets innstilling NOU 2009:18 *Rett til læring*, faktablad om utredningen, mandat m.v., Kunnskapsdepartementets internettsider:

- NOU 2009:18 *Rett til læring*:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/nouer/2009/nou-2009-18.html?id=570566>

- Faktablad om utredningen:

<http://www.regjeringen.no/upload/KD/Vedlegg/NOU/Faktablad.pdf>

- Utvalgets pressemelding:

<http://www.regjeringen.no/upload/KD/Vedlegg/Utvalg,%20styrer%20og%20rad/Pressemelding.pdf>

- Mandatet til Midtlyngutvalget:

http://www.regjeringen.no/upload/KD/Vedlegg/Utvalg,%20styrer%20og%20rad/Mandatet_utvalg_spesielle_behov.pdf

